

67.9(49кр)401
к18

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
**ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ НАФТИ І ГАЗУ**

КАМЕНЄВ Сергій Володимирович

УДК 351.862.4:332.8(043.3)

**ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ЗАСОБАМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ РЕГІОНУ**

25.00.02 – механізми державного управління

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Одеському регіональному інституті державного управління Національної академії державного управління при Президентові України.

Науковий керівник – доктор економічних наук, професор
АХЛАМОВ Анатолій Геннадійович,
Одеський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, перший заступник директора;

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління, професор
РОЗПУТЕНКО Іван Васильович,
Національна академія державного управління при Президентові України, завідувач кафедри економічної політики;

кандидат наук з державного управління, доцент
ВОЛЬСЬКА Олена Михайлівна,
Донбаська національна академія будівництва і архітектури МОМолодьспорту України, доцент кафедри менеджменту організацій.

Захист відбудеться «18» травня 2012 р. о 14 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 20.052.07 Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу за адресою: 76010, м. Івано-Франківськ, вул. Короля Данила, 13, к. 12-21.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу за адресою: 76019, м. Івано-Франківськ, вул. Карпатська, 15.

Автореферат розісланий «13» квітня 2012 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

А.В. Мазак

АЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Житлово-комунальне господарство України, як об'єкт державного управління, має свої специфічні особливості: виступає як багатогалузевий комплекс, що включає підгалузі, які є природними монополіями, та конкурентні підгалузі; продуктом його життєдіяльності є, передусім, послуги, які надаються у виробничій і невиробничій сферах. На сучасному етапі розвитку економіки України, на особливу увагу заслуговують підгалузі житлово-комунального господарства, зокрема підгалузь теплоенергетики, де триває системна криза, яка поглибилась в останній час.

Теплоенергетика суттєво впливає на розвиток соціально-економічних взаємовідносин у регіонах, і країні загалом, оскільки забезпечує тепловою енергією більше половини усього житлового фонду та установ бюджетної сфери. При цьому, комунальна енергетика України є технічно відсталим сектором економіки з багатьма проблемами, що останнім часом особливо загострилися. З-поміж ключових чинників, що зумовлюють виникнення цих проблем, чільне місце посідає низька ефективність управління галуззю. Відсутність інвестицій у галузь призвела до значного погіршення технічного стану основних фондів, підвищення аварійності об'єктів житлово-комунального господарства, збільшення питомих і непродуктивних витрат матеріальних та енергетичних ресурсів.

Змінились економічні умови в державі, а система управління залишилась старою; в системі не відпрацьовані механізми і методи роботи в нових умовах і в критичних ситуаціях, що призводить до неефективних витрат в процесі експлуатації галузі та до аварій і техногенних катастроф. З перебігом часу почали накопичуватись протиріччя між об'єктом і суб'єктом управління і схемами фінансування галузі. Це призвело до фактичного занепаду теплоенергетичної галузі. Ці характеристики зумовлюють особливий характер управління житлово-комунальним господарством взагалі, який поєднує механізми державного управління і контролю, що переважають у монополізованих підгалузях, і ринкові форми саморегулювання й самоорганізації, що набувають особливої ваги у підгалузях, які функціонують передусім на конкурентних засадах.

Теоретичні та прикладні аспекти державного і регіонального управління розвитком житлово-комунального господарства досліджено у наукових працях багатьох учених і практиків. Вагомий внесок у розвиток цієї проблематики внесли А. Борисенко, Б. Данилишин, О. Вольська, С. Денисюк, В. Дорофійенко, Т. Качала, В. Лобас, І. Осипенко, В. Пила, А. Праховник, О. Рибалко, І. Розпутенко, Д. Стеченко, Ю. Хівріч, Л. Шалабай та ін.

Незважаючи на ретельні дослідження як окремих науковців, так і наукових колективів зазначеної проблеми, системного вирішення ще не отримали питання функціонування житлово-комунального господарства саме за умов ринкової

трансформації (процесу закладення фінансових, організаційних, правових засад подальшого функціонування і розвитку галузі), що негативно позначилося на системному стані галузі і продовжує стримувати її реформування сьогодні.

Існуючі результати наукових досліджень, незважаючи на їх теоретичну і практичну цінність, не пропонують конкретних шляхів підвищення ефективності державного управління теплоенергетичною галуззю регіону як доміанти його життєзабезпечення. За ринкових умов концептуальні засади та практичні механізми ефективного державного управління процесами стабілізації діяльності теплоенергетичної галузі потребують подальшого дослідження, оскільки докорінно змінилися внутрішні і зовнішні умови функціонування цієї сфери життєдіяльності регіону.

Актуальність зазначених вище проблем, недостатня розробленість теоретичних та практичних питань державного управління теплоенергетичною галуззю України визначили вибір теми дисертаційного дослідження, зумовили його мету та завдання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконувалась у межах науково-дослідних робіт Одеського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України: «Підвищення ефективності управління у сфері місцевого регіонального самоврядування в контексті запровадження адміністративно-територіальної реформи» (номер державної реєстрації 0107U004696); «Науковий аналіз поточної цінової ситуації на товарних ринках» (договір між Державною інспекцією контролю за цінами та ОРІДУ НАДУ від 12.11.08 № 15-11/08), в ході яких дисертантом було проаналізовано складові регулювання тарифів на послуги підприємств теплоенергетики в середовищі диференційованого цінового ринку та обґрунтовано концептуальні засади забезпечення стабілізації діяльності підприємств теплоенергетичного господарства регіону.

Мета і задачі дослідження. *Мета* дисертаційного дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні концептуальних засад формування державно-управлінської моделі стабілізації діяльності теплоенергетичної галузі регіону та розробці інформаційно-аналітичного програмного комплексу її практичної реалізації органами публічної влади.

Відповідно до основної мети дисертаційної роботи було визначено та вирішувалися такі *завдання*:

- дослідити теоретичні та організаційно-правові основи життєзабезпечення регіону, закономірності формування природних монополій, принципи і механізми регулювання ринку товарів і послуг у сфері житлово-комунального господарства;
- виявити особливості державного управління засобами життєзабезпечення регіону в умовах розвитку ринкових відносин;

- оцінити сучасний стан функціонування та розвитку теплоенергетичної галузі на прикладі Одеської області;
- здійснити комплексний аналіз діючих механізмів реформування і реалізації антикризової стратегії розвитку теплоенергетичної галузі регіону;
- обґрунтувати концептуальні засади розвитку організаційно-правового та економічного механізмів державного управління теплоенергетичною галуззю регіону в умовах ринкових відносин;
- розробити інформаційно-аналітичну модель автоматизованої системи управління процесом теплопостачання на регіональному рівні;
- розробити проект програми стабілізації діяльності теплоенергетичного господарства регіону та практичні рекомендації щодо його реалізації органами публічної влади.

Об'єктом дослідження є система державного управління засобами життєзабезпечення регіону. *Предмет дослідження* – механізми державного управління розвитком теплоенергетичної галузі регіону.

Гіпотеза дослідження базується на теоретичних положеннях, відповідно до яких, управління теплоенергетичною галуззю є сукупністю цілеспрямованих політичних, адміністративно-правових та економічних впливів держави на розвиток теплоенергетики регіону, що базуються на основі принципів програмно-цільового управління. Автор виходить з припущення, що запровадження в практику державного управління науково-обґрунтованих концептуальних засад державного управління розвитком теплоенергетичної галузі забезпечить конкурентоспроможність цього багатофункціонального сектору економіки на регіональному рівні та забезпечить захист прав споживачів, розвиток конкурентних відносин на ринку теплової енергії.

Методи дослідження. Теоретичною та методичною базою дисертаційного дослідження слугували фундаментальні положення сучасної теорії державного управління, законодавчі та нормативні акти України, зокрема, Конституція України, закони України, укази Президента України, нормативні документи Кабінету Міністрів України, а також фундаментальні наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених з питань розвитку, формування і функціонування теплоенергетичної галузі, впровадження механізмів державного управління нею.

Для досягнення поставленої мети в роботі використано ряд загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, які взаємопов'язані між собою та застосовувалися при написанні роботи у послідовному і логічному зв'язку: метод структурно-логічного аналізу – при побудові структури роботи в логічному взаємозв'язку між соціальною та економічною складовими розвитку теплоенергетики регіону, метод аналізу та синтезу – для вивчення предмету в цілісності, єдності та взаємозв'язку його окремих складових частин, методи економіко-статистичного та факторного аналізу – для характеристики та аналізу

сучасного рівня розвитку регіональної теплоенергетики та ефективності природокористування в цьому секторі господарського комплексу регіону, графічний – для наочного відображення динаміки абсолютних і відносних показників розвитку предмету дисертаційного дослідження, метод математичного моделювання – для визначення перспектив розвитку та формування стратегічних орієнтирів розвитку теплоенергетики регіону.

Інформаційну базу дисертаційного дослідження становлять статистичні матеріали Державного комітету статистики України і Головного управління статистики в Одеській області, Головного управління економіки Одеської обласної державної адміністрації, інформаційні звіти міністерств та відомств, науково-дослідних інститутів, центрів і фондів, підприємств житлово-комунального господарства, які оприлюднені і не становлять службової чи комерційної таємниці, а також інформаційні матеріали, опубліковані в періодичних виданнях.

Поряд із статистичними даними, інформаційну базу дослідження складають аналітичні документи, доповіді, економічні огляди, дисертації, монографії та науково-аналітичні статті вітчизняних та зарубіжних авторів, відомчі видання, рукописи і матеріали Одеського регіонального інституту державно управління Національної академії державного управління при Президентіві України.

Наукова новизна результатів дослідження полягає в обґрунтуванні теоретичних і розробці методичних положень, сукупність яких забезпечує формування й ефективне функціонування комплексу механізмів державного управління розвитком регіональної теплоенергетичної галузі. У результаті проведеного дослідження отримано нові наукові й практичні результати, зокрема:

вперше:

- проведено системний аналіз специфічних особливостей діяльності органів публічної влади в реалізації завдань життєзабезпечення регіону, що дозволило обґрунтувати концептуальні засади розвитку організаційно-правового та економічного механізмів державного управління теплоенергетичною галуззю регіону в умовах ринкових відносин;

- розроблено управлінську модель стабілізації діяльності теплоенергетичної галузі регіону, яка забезпечує оптимальність прийняття управлінських рішень завдяки її формалізації у форму інформаційно-аналітичної моделі автоматизованої системи управління процесом тепlopостачання на регіональному рівні. Запропонована модель дозволяє змодельовати за допомогою шести змінних регуляторів, оптимальну діяльність теплоенергетичної галузі, і експлуатацію тепломереж;

удосконалено:

- понятійний апарат дослідження терміну «засоби життєзабезпечення регіону», що надало змогу через узгодження змісту дефініції визначити

теплоенергетичну галузь як складну багатофункціональну систему, з визначенням її доміантної ролі у забезпеченні ефективності функціонування системи життєдіяльності регіону;

- зміст взаємозалежності механізмів державного управління теплоенергетикою при реформуванні галуззі на засадах програмно-цільового управління та реалізації антикризової стратегії розвитку;

- підходи до формування тарифної політики шляхом: урахування в них інвестиційної складової, визначення чітких часових рамок, забезпечення контролю за формуванням витратної частини тарифу;

набули подальшого розвитку:

- підходи до: визначення економічних та соціальних пріоритетів розвитку теплоенергетичної галузі на основі аналізу сучасного стану та виявлення актуальних проблем в її розвитку та управлінні; формування організаційно-економічного механізму та механізму правового регулювання суб'єкт-суб'єктних відносин на ринку товарів і послуг у сфері ЖКГ з урахуванням розвитку моделі державно-приватного партнерства.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що низка авторських методичних та теоретичних положень і висновків створює основу для формування механізмів державного управління розвитком регіональної теплоенергетичної галузі і може використовуватися у подальшій науковій розробці проблем збалансованого розвитку теплоенергетики, практичній діяльності органів управління, економічно самостійних суб'єктів господарювання.

Одержані в дисертаційному дослідженні наукові та науково-практичні результати використані при розробці програмного продукту «Інформаційно-аналітична база «Громада» (довідка Одеської обласної ради від 26 лютого 2009 р. № Р-28-428 та акт про впровадження від 2 лютого 2009 р.), а також в частині визначення механізму регулювання тарифів на послуги підприємств теплоенергетики (довідка Державної інспекції з контролю за цінами від 11 березня 2009 р. № 200/1-902 та акт про впровадження від 30 грудня 2009 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійно виконаною науковою працею. Усі наукові результати та науково-практичні рекомендації, що отримані під час дослідження та містяться у роботі, є авторським надбанням, відображають авторський підхід до вирішення проблем необхідності та сутності державного управління розвитком теплоенергетичної галузі регіону як функції державного управління в цілому. У дисертації не використовуються ідеї і розробки, що належать співавторам (А. Ахламову, Л. Беляєву, Ю. Молодожен).

Апробація результатів дисертації. Основні наукові положення дисертаційного дослідження були оприлюднені та обговорені на розширеному засіданні кафедри економічної та фінансової політики ОРІДУ НАДУ при

Президентів України (протокол № 10 від 11 березня 2011 р.), а також на науково-комунікативних заходах, зокрема на науково-практичних конференціях: «Державна стратегія управління місцевим та регіональним розвитком: форми, методи та актуальні проблеми реалізації» (м. Одеса, 2004 р.); «Регіональна політика на сучасному етапі державотворення: проблеми децентралізації, ризики та перспективи» (м. Одеса, 2005 р.); «Формування та реалізація стратегії сталого економічного розвитку регіонів» (м. Одеса, 2006 р.); «Стратегія регіонального розвитку: формування та механізми реалізації» (м. Одеса, 2007 р.); «Актуальні питання реформування ЖКГ в Україні» (м. Макіївка – м. Слов'янськ, 2008 р.); «Пріоритети економічного та соціального розвитку регіонів України» (м. Одеса, 2008 р.); «Стратегія регіонального розвитку: формування та механізми реалізації» (м. Одеса, 2009 р.); «Державне управління та місцеве самоврядування» (м. Харків, 2009 р.); «Економічні та фінансові процеси в умовах прогнозованої невизначеності: регіональний аспект» (м. Одеса, 2010).

Публікації. Основні положення дисертації викладено автором у 15 наукових публікаціях, з яких: 1 монографія у співавторстві; 5 статей у наукових фахових виданнях України, 4 з яких без співавторів; 9 матеріалів наукових конференцій.

Структура і обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків та списку використаних джерел. Загальний обсяг дисертації становить 231 сторінку, основний текст викладено на 176 сторінках. Список використаних джерел налічує 200 найменувань, з яких 5 іноземними мовами. У роботі наведено 17 рисунків, 4 таблиці (1 таблиця на 3 аркушах) та 6 додатків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У *вступі* обґрунтовано актуальність теми дисертації, її значимість, ступінь наукової розробки проблеми, показано зв'язок роботи з напрямками наукових досліджень Одеського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентів України, сформульовано гіпотезу, мету і завдання, визначено об'єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну отриманих результатів та їх практичне значення, подано інформацію про апробацію і впровадження роботи, відомості про публікації з теми дисертаційної роботи, зазначено структуру дисертації та її обсяг.

У *першому розділі* – «Теоретичні та організаційно-правові основи життєзабезпечення регіону» – досліджено закономірності формування природних монополій у сфері житлово-комунального господарства та засоби

забезпечення життєдіяльності регіону; проаналізовано принципи і механізми регулювання ринку товарів та послуг у сфері житлово-комунального господарства; доведено, що теплоенергетична галузь є домінантою ефективності функціонування системи життєзабезпечення регіону.

У контексті предмету дослідження проведено системний аналіз теоретичного доробку проблеми ефективності державного й регіонального управління розвитком житлово-комунального господарства, який є результатом плідної роботи відомих науковців-практиків: В. Бабасва, Л. Беззубко, Г. Губерної, В. Дорофійенка, В. Колтуна, С. Корнійчук, І. Осипенко, С. Поважного, А. Сундакова, В. Цветкова, Т. Чижової, Л. Шалабая, А. Шамонової та ін. Наукові здобутки цих та інших учених і практиків мають важливе значення. Проте проблема державної політики щодо розвитку житлово-комунального господарства потребує подальшого дослідження, оскільки докорінно змінилися внутрішні й зовнішні умови функціонування цієї галузі життєдіяльності українського суспільства.

Однією з ключових проблем сучасного стану не результативного функціонування підгалузей ЖКГ, стала відсутність методологічної і методичної бази – місцеві органи влади володіють повноваженнями щодо реалізації функцій управління засобами життєзабезпечення регіону, однак не володіють необхідною компетентністю для прийняття відповідних управлінських рішень за ринкових умов. Відсутність теоретичних і прикладних розробок, присвячених особливостям функціонування галузі саме за умов ринкової трансформації (процесу закладення фінансових, організаційних, правових засад подальшого функціонування і розвитку галузі) протягом десяти років, негативно позначилося на системному стані ЖКГ і продовжують стримувати його реформування й на сьогодні.

Аналіз наукових джерел з проблем управління житлово-комунальним господарством дозволяє наголосити, що при здійсненні заходів щодо управління і підтримки процесів розвитку та реформування в сфері житлово-комунального господарства необхідно враховувати його особливості як сфери діяльності, що виконує найважливіші соціальні функції, які становлять основу життєзабезпечення регіону.

Крім загальних проблем житлово-комунального господарства, існують також проблеми регулювання тих підприємств, які є суб'єктами природних монополій. Вони проявляються у поєднанні державними регуляторними органами несумісних функцій. З'ясовано особливості регулювання житлово-комунального господарства як різновиду природної монополії. Виявлено, що в умовах ринкової економіки еволюціонують механізми і методи державного управління житлово-комунальним господарством і на перший план виходять питання тарифно-цінового регулювання для справедливого розподілу доходів у суспільстві і вирівнювання умов суспільного споживання.

Рівень і ступінь державного втручання у функціонування галузі – складне і багатоаспектне питання. Не менш актуальним, ніж надлишкова самостійність природної монополії у питаннях свого розвитку і пристосування до оточуючого середовища без врахування інтересів суспільства, є надлишковий вплив і тиск держави, який може бути одностороннім та не враховувати особливості господарського механізму у житлово-комунальній сфері. За цих умов досягти оптимізації роботи галузі не вдасться, оскільки подальше погіршення умов виробництва неминуче потягне за собою погіршення якості послуг, підвищення рівня витрат, що призведе до поглиблення наявних сьогодні у галузі кризових явищ. Отже, можна стверджувати, що державне регулювання ринку послуг у житлово-комунальній сфері повинно сприяти підтримуванню балансу інтересів споживачів, держави, органів місцевого самоврядування та надавачів послуг.

Доведено, що загальний процес реформування теплоенергетичної галузі слід поділити на два етапи. Перший етап – організаційний, другий – інвестиційний. На першому етапі органам місцевої влади необхідно визначити й організувати оптимальну систему життєзабезпечення для кожного регіону і сучасну структуру управління цією системою. На другому, інвестиційному, – визначити напрями стратегічного розвитку та оптимальну форму залучення інвестицій, здійснити модернізацію систем, поліпшити якість надаваних послуг. Нині ми перебуваємо у середині організаційного етапу, основним завданням якого є: зробити споживачів комунальних послуг однодумцями з органами місцевої влади та фахівцями галузі, створити умови для ефективної праці в ринковому середовищі, де попит формує пропозицію. Адже послуги ЖКГ не можна відкласти «на потім». Усі хочуть одержати сьогодні і зараз не просто послугу, а послугу якісну і, бажано, без додаткових витрат. Відтак, найближчі роки – це робота з антикризового управління в галузі, вирішення проблем енергоефективності та імпортозаміщення.

У другому розділі – «Механізми державного управління функціонуванням і розвитком теплоенергетичної галузі регіону» – виявлено особливості функціонування та розвитку теплоенергетичної галузі на прикладі підприємств Одеської області; визначено специфічні особливості формування та дієвості організаційного механізму реформування і розвитку теплоенергетичної галузі регіону на засадах програмно-цільового управління; обґрунтовано механізми реалізації антикризової стратегії розвитку теплоенергетичної галузі регіону.

Аналіз особливостей розвитку теплоенергетичної галузі Одеської області довів, що з-поміж ключових чинників, які зумовлюють виникнення системних проблем, чільне місце посідає низька енергоефективність. Відсутність інвестицій у галузь призвела до значного погіршення технічного стану основних фондів, підвищення аварійності об'єктів житлово-комунального господарства, збільшення питомих і непродуктивних витрат матеріальних та енергетичних ресурсів.

З'ясовано, що загальний технічний стан підприємств галузі є критичним, більше 23 % експлуатованих котлів функціонують понад 20 років. Значна кількість (38 %) котлів малоефективна з коефіцієнтом корисної дії 65-75 % на газі і 70 % – на вугіллі. Не відповідає вимогам експлуатації технічний стан теплових мереж і теплових пунктів. Зношеними та аварійними визначено близько 15 % теплових мереж та понад 29 % теплових пунктів, внаслідок чого щорічні втрати теплової енергії перевищують 10 %. Фінансове становище підприємств теплоенергетики Одеської області є вкрай незадовільним. Крім того, часто порушуються терміни початку і закінчення опалювального сезону, послуги з теплопостачання надаються з відхиленням від нормативних вимог. В окремих регіонах гаряча вода подається лише в зимовий період, а в багатьох містах взагалі відсутнє централізоване гаряче водопостачання.

Підвищення результативності та ефективності роботи підприємств теплопостачання в умовах обмежених бюджетних ресурсів – це головна ціль функціонування організаційно-економічного механізму управління теплоенергетичною галуззю, реалізація якої потребує відповідного (до ринкових умов) набору інструментів і методів управління. Автором доведено доцільність використання програмно-цільового методу управління при формуванні та реалізації державних (регіональних) цілевих програм розвитку теплоенергетики. Зокрема, розроблено принципову схему включення програми реформування і розвитку теплоенергетичної галузі регіону у внутрішні зв'язки регіональної програми соціально-економічного розвитку та схему побудови дерева цілей програми реформування теплоенергетичної галузі регіону з зазначенням основних програмних інструментів.

Пошук шляхів виходу з економічної кризи безпосередньо пов'язаний з усуненням причин її виникнення. У дисертації обґрунтовано алгоритм розробки та реалізації антикризового управління у сфері теплоенергетики, що складається з етапів: аналіз зовнішніх факторів з метою виявлення причин кризи (аналіз макросередовища за чотирма секторами та конкурентного середовища); дослідження стану підприємства, яке перебуває у кризі з аналізом ефективності поточної стратегії; перегляд місії й системи цілей підприємства на основі причино-наслідкового аналізу; схема розробки та прийняття управлінських рішень з обґрунтуванням стратегічного плану дій.

Потреби в інвестиціях підприємств теплоенергетичної галузі вимагають розширення фінансових можливостей державних і місцевих органів влади. Тому в якості перспективного інструмента реформування цієї галузі життєзабезпечення регіону, особливо у період інноваційно-інвестиційних реформ, повинен стати механізм державно-приватного партнерства. Адже, інвестиції приватного сектору необхідні для того, щоб принести капітал і комерційну практику, що потрібні для відновлення і модернізації систем і покращення якості послуг, що надаються

споживачам. Зокрема, такі форми участі приватного сектору, як концесія та оренда об'єктів комунальної власності, є дієвим засобом вирішення фінансових проблем у галузі теплопостачання. Важливим питанням є пошук найбільш прийнятної інституціональної структури: органів виконавчої влади, які займатимуться питаннями партнерства державного і приватного секторів; фінансово-економічних інститутів, які б забезпечували інвестування і гарантування приватних інвестицій; організацій, які здійснюють експертизу проєктів і консалтинг і т. ін.

У третьому розділі – «Управлінська модель стабілізації діяльності теплоенергетичної галузі як оптимізаційний засіб забезпечення життєдіяльності регіону» – теоретично обґрунтовано концептуальний конструкт діяльності органів публічної влади у процесі стабілізації діяльності теплоенергетичної галузі; розроблено інформаційно-аналітичну модель автоматизованої системи управління процесом теплопостачання на регіональному рівні; запропоновано проєкт програми стабілізації діяльності теплоенергетичного господарства Одеської області.

За умов ринкової економіки важливою умовою реалізації інвестиційно-інноваційної реформи теплоенергетичної галузі є комплекс дій, спрямованих на індивідуалізацію споживання ресурсів та послуг, що надаються споживачам підприємствами комунальної галузі. Як стратегічний курс це означатиме загальне спрямування організації ринку з боку держави (через прийняття необхідних рішень та, навпаки, скасування деяких регулюючих актів) в напрямку створення умов для розповсюдження технологій, альтернативних тим, що забезпечують централізоване споживання чи надання послуг. Масове впровадження лічильників є першим та вдалим кроком до такої індивідуалізації – через застосування лічильного приладдя було створено умови встановлення дійсного споживання ресурсів споживачами.

Автором наголошується, що організація ринкових відносин на теплоенергетичному ринку не можлива без визначення обсягів ресурсів, що реально споживаються. Відповідно до цього суспільно важливою потребою слід вважати впровадження: а) технологічних змін, здатних сприяти розповсюдженню індивідуальних систем опалення; б) стандартів надання послуг, які б враховували чітку залежність між якістю надання послуг та ціною на них; в) побудованої за принципом юридичної допомоги служби, що має брати на себе організацію досудового та судового розв'язання протиріч між підприємствами ЖКГ та населенням; г) заходів з підвищення обізнаності населення у справах з захисту власних прав; д) державних інструментів стимулювання інноваційних заходів підприємствами. Реалізація зазначених заходів базується на взаємодії організаційного, правового та економічного механізмів як системної дії, спрямованої на реформування сфери теплопостачання, приведення її до реалій

сучасного ресурсного потенціалу.

Система організації теплопостачання населенню на рівні регіону володіє рядом особливостей, що ускладнює її дослідження емпіричним методом. Це приводить до необхідності використовувати, як основний метод дослідження, метод імітаційного моделювання. Автором розроблено управлінську модель стабілізації діяльності теплоенергетичної галузі регіону, яка забезпечує оптимальність прийняття управлінських рішень завдяки її формалізації у форму інформаційно-аналітичної моделі автоматизованої системи управління процесом теплопостачання на регіональному рівні. Запропонована модель дозволяє змоделювати за допомогою шести змінних регуляторів, оптимальну діяльність теплоенергетичної галузі, і експлуатацію тепломереж (рис. 1).

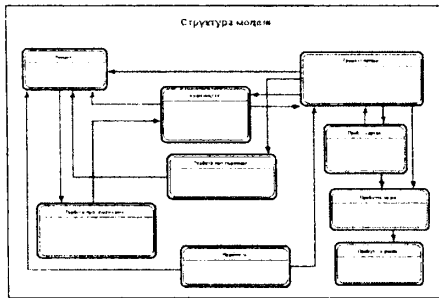

Рис. 1а. Загальна структура моделі

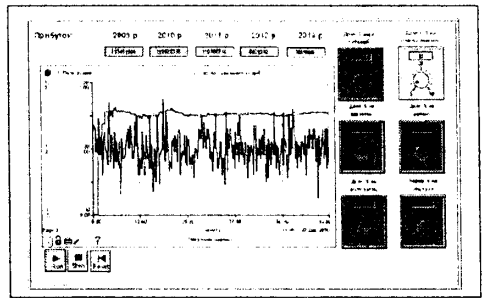

Рис. 1б. Інтерфейс моделі «Експлуатація тепломереж»

Практичне використання органами публічної влади запропонованої моделі дозволить в кожному окремому регіоні глибше, точніше і швидше з'ясувати місцеві особливості господарювання в теплоенергетичній сфері, знайти оптимальні напрямки вирішення і технології реалізації більш ефективної роботи теплоенергетичної галузі та систем теплопостачання. Але це передбачає низку заходів щодо удосконалення організаційно-правового механізму управління розвитком теплоенергетичної галузі: інституціоналізація регуляторного органу з теплозабезпечення та виконання ним функцій регулювання тарифів, ліцензування та контролю діяльності підприємств теплопостачання, моніторингу використання енергоресурсів підприємствами галузі; формування законодавчої бази реалізації нової ефективної тарифної політики із забезпеченням прозорого, передбачуваного і економічно обгрунтованого режиму цінового регулювання; удосконалення законодавства, що забезпечує захист прав споживачів на послуги теплозабезпечення належної якості за економічно обгрунтованими тарифами та надає рівні можливості доступу до послуг, що надаються суб'єктами природних монополій.

Виходячи з вищезазначеного, сформульовано загальні положення концепції програми реформування і розвитку теплоенергетичного господарства Одеської

області. Програма являє собою системний комплекс заходів щодо радикального організаційного, технічного і технологічного оновлення галузевих підприємств регіону. Вона спрямована на стабілізацію, а у подальшому – на глибоку якісну зміну і розвиток підприємств на основі реорганізації їх бізнес-процесів і переводу в якісно новий стан з тим, щоб перетворити теплоенергетичне господарство області у комплекс сучасних підприємств, організаційно і технологічно адаптованих до успішної роботи в умовах ринкової економіки і здатних ефективно вирішувати поставлені перед ними завдання.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження підтвердило покладену в його основу гіпотезу, що запровадження в практику державного управління науково обґрунтованих концептуальних засад державного управління розвитком теплоенергетичної галузі забезпечить конкурентоспроможність цього багатофункціонального сектору економіки на регіональному рівні та забезпечить захист прав споживачів, розвиток конкурентних відносин на ринку теплової енергії.

Реалізовані мета і завдання дослідження та головні його результати дали змогу сформулювати висновки та рекомендації, які мають теоретичне та практичне значення.

1. На основі аналізу вітчизняних та зарубіжних наукових розробок доведено, що система життєзабезпечення регіону як об'єкт державного управління і регулювання має свої специфічні особливості: виступає як багатогалузевий комплекс, що включає підгалузі, які є природними монополіями, та конкурентні підгалузі; продуктом його життєдіяльності є передусім послуги, які надаються у виробничій і невиробничій сферах; об'єкти управління зосереджені головним чином у містах, але наявні і в сільській місцевості. Ці характеристики зумовлюють особливий характер управління комплексом, який поєднує механізми державного управління і контролю, що переважають у монополізованих підгалузях, і ринкові форми саморегулювання й самоорганізації, що набувають особливої ваги у підгалузях, які функціонують передусім на конкурентних засадах.

2. Серйозні проблеми функціонування природних монополій у сфері теплозабезпечення пов'язані з відсутністю чіткого розмежування компетенції центральних органів виконавчої влади, місцевих органів влади та органів місцевого самоврядування. З одного боку, комунальні підприємства у сфері теплопостачання та органи місцевого самоврядування позбавлені можливості оперативного здійснювати коригування тарифів на послуги внаслідок зміни цін на енергоносії за спрощеною процедурою. З іншого боку, на ефективності

регулювання ринків природних монополій в ЖКГ негативно позначається поєднання органами місцевого самоврядування функцій володіння і управління підприємствами комунальної теплоенергетики з функцією встановлення тарифів на послуги з теплопостачання.

3. Доведено, що відомча роз'єднаність теплопостачальних підприємств, відсутність централізованих фондів для виконання науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, невирішеність питань законодавчо-правового поля і тарифної політики, недостатній професійний рівень обслуговуючого персоналу, відсутність мотивації до економного використання паливно-енергетичних ресурсів спричинюють кризові явища в комунальній теплоенергетиці України. Ця сфера потребує вдосконаленої єдиної науково-технічної, інвестиційно-економічної та організаційно-правової політики.

4. Аналіз сучасного стану системи теплозабезпечення Одеської області дозволив визначити такі її особливості: технічна відсталість системи, що характеризується високим рівнем фізичного та морального зносу; низька ефективність системи, значний рівень втрат теплової енергії; висока енергоємність системи, значний рівень перевитрат палива; неефективна структура споживання енергоресурсів, орієнтована на надмірне споживання газу; низький рівень забезпечення приладами обліку та регулювання теплової енергії; незадовільна система державного регулювання, недосконалість тарифної політики; неефективна система державної підтримки; незадовільний фінансовий стан підприємств комунальної теплоенергетики; відсутність системи стратегічного планування та прогнозування у сфері теплозабезпечення.

5. Виявлено особливості застосування методів програмно-цільового управління як методологічної основи стратегічного планування розвитку комунальної теплоенергетики регіону для розробки регіональної цільової програми. Запропоновано принципову схему включення програми реформування і розвитку теплоенергетичної галузі регіону у внутрішні зв'язки регіональної програми соціально-економічного розвитку та алгоритм побудови дерева цілей програми реформування теплоенергетичної галузі регіону із зазначенням основних програмних інструментів.

6. Здійснено комплексний аналіз діючих механізмів реформування і реалізації антикризової стратегії розвитку теплоенергетичної галузі регіону, що дозволило обґрунтувати схему розробки та прийняття управлінських рішень у кризовій ситуації. Даний підхід покладено в основу авторської розробки стратегічного плану дій одного з типових підприємств теплоенергетичної галузі в Одеському регіоні – Комунального підприємства «Б. Дністровськтеплоенерго».

7. Обґрунтовано концептуальні засади розвитку організаційно-правового та економічного механізмів державного управління теплоенергетичною галуззю регіону в умовах ринкових відносин. Відповідно до цього, авторська позиція

щодо реформування теплоенергетичної підгалузі ЖКГ виходить з наступного:

– певні суспільні очікування щодо якості послуг, які надаються підприємствами теплоенергетики – особливе значення має те, що населення сприймає галузь в якості виключно інфраструктурної сфери, необхідної для надання послуг з забезпечення життєдіяльності. Тому й організація цієї галузі має будуватися на принципах мінімізації витрат часу споживачів послуг з життєзабезпечення під час отримання відповідних послуг. Зазначені витрати можуть бути розподілені по двох основних групах: витрати часу, пов'язані з очікуваннями черги розв'язання проблем, що виникли під час експлуатації об'єкту ЖКГ та незадовільної якості отриманих послуг від його діяльності; витрати часу, пов'язані з пошуком тих суб'єктів ринку, які надають послуги своєчасно:

– необхідність реформування існуючого механізму надання відповідних послуг – йдеться про формування механізму надання послуг, де визначальною є сфера попиту. На відміну від проблеми якості, тут має місце організаційний аспект перетворення галузі. Причому, такі перетворення виходять з однозначного пріоритету поширення ринкових відносин та формування ринку послуг з ЖКГ. З огляду на інфраструктурну природу галузі та існуюче уявлення про структуру ринкової економіки, ЖКГ має сприйматися як галузевий ринок, з відповідними об'єктивними обмеженнями щодо обсягів попиту. Ці обмеження і мають стати об'єктом макроекономічного регулювання з боку держави, що на практиці повинно приймати форму постійного моніторингу цін на ринках ЖКГ;

– кризовий стан основних фондів галузі, високий рівень їх фізичного та морального зносу – це обумовлює відповідний рівень потреб у коштах на оновлення матеріальної бази надання комунальних послуг. У зв'язку з цим принципового значення набуває вирішення проблеми галузевих інвестицій, що, у свою чергу, визначає доцільність дворівневого підходу до розв'язання зазначеної проблеми: розмежування монопольного становища підприємств галузі та участі держави у відтворенні такого їх монопольного положення (таке розмежування доцільно здійснювати не через соціально-економічну складову, а організаційно-економічний рівень підсистеми виробничих відносин); спрямування організації ринку з боку держави (через прийняття необхідних рішень та, навпаки, скасування деяких регулюючих актів) в напрямку створення умов для розповсюдження технологій, альтернативних тим, що забезпечують централізоване споживання чи надання послуг.

8. Автором запропоновано інформаційно-аналітичну модель автоматизованої системи управління процесом теплопостачання на регіональному рівні, яка дозволяє змодельовати за допомогою шести змінних регуляторів оптимальну діяльність теплоенергетичної галузі, і експлуатацію тепломереж. Система розглядається по Блоках, які охоплюють всю сферу діяльності галузі.

Запропонована модель дозволить в кожному окремому регіоні глибше, точніше і швидше з'ясувати місцеві особливості господарювання в теплоенергетичній сфері і знайти оптимальні напрямки вирішення і технології реалізації більш ефективної роботи теплоенергетичної галузі і систем теплопостачання.

9. Розроблено проект програми стабілізації діяльності теплоенергетичного господарства регіону та практичні рекомендації щодо його реалізації органами публічної влади. Програма містить комплекс проектів за стратегічними напрямками реформування теплоенергетичної галузі регіону: реформування функціональних і організаційних систем; створення інформаційної автоматизованої системи управління; організація фінансування інвестиційних проектів; консалтингова підтримка підготовки і впровадження проектів. Запропонована програма спрямована на стабілізацію, а у подальшому – на глибоку якісну зміну і розвиток підприємств на основі реорганізації їх бізнес-процесів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографія:

1. Каменів С.В. Територіальні громади Одещини: підсумки наукових досліджень : [монографія] / За заг. ред. А.Г. Ахламова, Ю.Б. Молодожен. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2008. – 134 с. (*особистий внесок: розділи 2.1, 2.2 (С. 21–35)*).

Статті у наукових фахових виданнях:

2. Каменів С.В. Удосконалення механізму державного управління сферою ЖКГ, суб'єктами господарювання галузі як складової стратегії розвитку регіону / С.В. Каменів // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. праць ОРІДУ / [голов. ред. М.М. Іжа]. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2008. – Вип. 3 (35). – С. 99–106.

3. Каменів С.В. Вдосконалення механізму державного управління засобами життєзабезпечення регіону / С.В. Каменів // Державне управління та місцеве самоврядування : науковий вісник Академії муніципального управління : Серія «Управління» / [за заг. ред. В.К. Присяжнюка, В.Д. Бакуменка]. – К. : Видавничо-поліграфічний центр Академії муніципального управління, 2008. – Вип. 4 (6). – С. 180–188.

4. Каменів С.В. Підвищення ефективності механізмів державного управління сферою ЖКГ / С.В. Каменів // Ефективність державного управління : зб. наук. праць ЛРІДУ: / [за заг. ред. С.В. Загорського, А.В. Ліпенцева]. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2008. – Вип. 16 (17). – С. 333–343.

5. Каменів С.В. Державне управління засобами забезпечення життєдіяльності регіону в кризовий період / С.В. Каменів // Актуальні проблеми

державного управління : зб. наук. праць ОРІДУ / [голов. ред. М.М. Іжа]. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2009. – Вип. 3 (39). – С. 49–52.

6. Каменєв С.В. Імітаційна модель управління системою теплозабезпечення населення [Електронний ресурс] / А.Г. Ахламов, Л.В. Беляєв, С.В. Каменєв // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2010. – № 12. – Режим доступу до журналу: <http://www.dy.nauka.com.ua> (особистий внесок: розроблено загальну структуру та інтерфейс моделі).

Статті в інших виданнях, матеріали конференцій:

7. Каменєв С.В. Технологія підготовки концепції розвитку регіону / С.В. Каменєв // Державна стратегія управління місцевим та регіональним розвитком: форми, методи та актуальні проблеми реалізації : наук.-практ. конф. за міжнар. участю, 24 квіт. 2004 р. ; тези доп. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2004. – Ч. 1. – С. 207–209.

8. Каменєв С.В. Досвід Польщі щодо ціноутворення на послуги комунальних підприємств / С.В. Каменєв // Формування та реалізація стратегії сталого економічного розвитку регіону : наук.-практ. конф., 26 трав. 2006 р. ; тези доп. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2006. – С. 124–126.

9. Каменєв С.В. Управління ризиком стабільної позиції підприємства на ринку / С.В. Каменєв // Регіональна політика на сучасному етапі державотворення: проблеми децентралізації, ризику та перспективи : наук.-практ. конф. за міжнар. участю, 31 жовт. 2006 р. ; тези доп. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2006. – С. 272–273.

10. Каменєв С.В. Цінові та фінансові аспекти реформування ЖКГ в Україні / С.В. Каменєв // Стратегія регіонального розвитку: формування та механізми реалізації : наук.-практ. конф. за міжнар. участю, 31 жовт. 2007 р. ; тези доп. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2007. – Ч. 2. – С. 162–164.

11. Каменєв С.В. Удосконалення механізму державного управління сферою ЖКГ як складової стратегії розвитку регіону / С.В. Каменєв // Стратегія регіонального розвитку: формування та механізми реалізації : наук.-практ. конф. за міжнар. участю, 31 жовт. 2008 р. ; тези доп. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2008. – С. 272–273.

12. Каменєв С.В. Вдосконалення механізму державного управління ЖКГ регіону / С.В. Каменєв // Актуальні питання реформування ЖКГ в Україні: І наук.-практ. конф. за міжнар. участю, 14-15 трав. 2008 р. ; тези доп. – Макіївка–Словянськ : ДНАБА, 2008. – Ч. 1. – С. 109–111.

13. Каменєв С.В. Державне управління засобами забезпечення життєдіяльності регіону в умовах екологічної кризи / С.В. Каменєв // Економічні та фінансові процеси в регіоні в умовах прогновної невизначеності : наук.-практ. конф. за міжнар. участю, 29 трав. 2009 р. ; тези доп. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2008. – С. 50–52.

14. Каменев С.В. Проблеми і напрямки формування інвестиційної політики України у сфері ЖКГ / С.В. Каменев // Державне управління та місцеве самоврядування : IX міжн. наук. конгрес, 26-27 берез. 2009 р. : тези доп. – Х. : ХарРІДУ НАДУ «Магістр», 2009. – С. 273–276.

15. Каменев С.В. Державне управління реформуванням ЖКГ / С.В. Каменев // Економічні та фінансові процеси в умовах прогнозованої невизначеності: регіональний аспект : ювілейна щорічна наук. праця конф. 28 травня 2010 р. ; тези доп. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2010. – С. 33–34.

АНОТАЦІЇ

Каменев С.В. Державне управління засобами забезпечення життєдіяльності регіону. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління. – Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу МОНмолодьспорту України. – Івано-Франківськ, 2012.

У дисертації комплексно досліджуються особливості діяльності органів публічної влади в реалізації завдань життєзабезпечення регіону; взаємозалежності механізмів державного управління теплоенергетикою при реформуванні галузі на засадах програмно-цільового управління та реалізації антикризової стратегії розвитку; підходи до формування тарифної політики (урахування в них інвестиційної складової, визначення чітких часових рамок, забезпечення контролю за формуванням витратної частини тарифу).

Науково обґрунтовано підходи до: визначення економічних та соціальних пріоритетів розвитку теплоенергетичної галузі на основі аналізу сучасного стану та виявлення актуальних проблем в її розвитку та управлінні; формування організаційно-економічного механізму та механізму правового регулювання суб'єкт-суб'єктних відносин на ринку товарів і послуг у сфері ЖКГ з урахуванням розвитку моделі державно-приватного партнерства.

Розроблено управлінську модель стабілізації діяльності теплоенергетичної галузі регіону, яка забезпечує оптимальність прийняття управлінських рішень завдяки її формалізації у форму інформаційно-аналітичної моделі автоматизованої системи управління процесом тепlopостачання на регіональному рівні. Запропонована модель дозволяє змоделювати за допомогою шести змінних регуляторів оптимальну діяльність теплоенергетичної галузі й експлуатацію тепломереж.

Ключові слова: життєдіяльність регіону, природна монополія, державне управління, теплозабезпечення регіону, державна програма, тарифи.

Каменев С.В. Государственное управление средствами обеспечения жизнедеятельности региона. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата наук государственного управления по специальности 25.00.02 – механизмы государственного управления. – Ивано-Франковский национальный технический университет нефти и газа. – Ивано-Франковск, 2012.

В диссертации комплексно исследуются особенности деятельности органов публичной власти в реализации заданий жизнеобеспечения региона; взаимозависимости механизмов государственного управления теплоэнергетикой при реформировании отрасли на основе программно-целевого управления и реализации антикризисной стратегии развития; подходы к формированию тарифной политики (учет в ней инвестиционной составляющей, определение четких временных рамок, обеспечение контроля за формированием затратной части тарифа). Обосновано, что общий процесс реформирования теплоэнергетической отрасли необходимо разделить на два этапа. Первый этап – организационный, второй – инвестиционный. На первом этапе органам местной власти необходимо определить и организовать оптимальную системы жизнеобеспечения для каждого региона и современную структуру управления этой системой. На втором, инвестиционном, – определить направления стратегического развития и оптимальную форму привлечения инвестиций, реализовать модернизацию системы, улучшить качество предоставляемых услуг.

Научно обоснованны подходы к: определению экономических и социальных приоритетов развития теплоэнергетической отрасли на основе анализа современного состояния и выявления актуальных проблем в ее развитии и управлении; формированию организационно-экономического механизма и механизма правового регулирования субъект-субъектных отношений на рынке товаров и услуг в сфере ЖКХ с учетом развития модели государственно-частного партнерства. Авторская позиция относительно реформирования теплоэнергетической подотрасли ЖКХ вытекает из следующего: определенные общественные ожидания относительно качества услуг, которые предоставляются предприятиями отрасли; необходимость реформирования действующего механизма предоставления соответствующих услуг; кризисное состояние основных фондов отрасли. Повышение результативности и эффективности работы предприятий теплоэнергетики в условиях ограниченных бюджетных ресурсов – это главная цель функционирования организационно-экономического механизма управления отраслью, реализация которой требует соответствующего набора инструментов и методов. Автором обосновано целесообразность использования программно-целевого метода управления при формировании и реализации государственных (региональных) целевых программ развития

теплоэнергетики. В частности, разработано принципиальную схему включения программы реформирования и развития теплоэнергетической отрасли региона во внутренние связи региональной программы социально-экономического развития и схему построения дерева целей программы реформирования теплоэнергетической отрасли региона с определением основных программных инструментов. Поиск путей выхода из экономического кризиса непосредственно связан с устранением причин его возникновения. В диссертации обосновано алгоритм разработки и реализации антикризисного управления в сфере теплоэнергетики, состоящий из этапов: анализ внешних факторов с целью выявления причин кризиса (анализ макросреды по четырем секторам и конкурентной среды); исследование состояния предприятий, которые находятся на этапе кризиса, с анализом эффективности текущей стратегии; переоценка миссии и системы целей предприятия на основе причинно-следственного анализа; схема разработки и принятия управленческих решений с обоснованием стратегического плана действий.

Разработано управленческую модель стабилизации деятельности теплоэнергетической отрасли региона, которая обеспечивает оптимальность принятия управленческих решений благодаря её формализации в форму информационно-аналитической модели автоматизированной системы управления процессом теплоснабжения на региональном уровне. Предложенная модель позволяет смоделировать при помощи шести сменных регуляторов оптимальную деятельность отрасли и эксплуатацию теплосетей.

Разработано проект программы стабилизации деятельности теплоэнергетического хозяйства региона и практические рекомендации по его реализации органами публичной власти. Программа представляет собой комплекс проектов по стратегическим направлениям реформирования теплоэнергетической отрасли региона: реформирование функциональных и организационных систем; создание информационной автоматизированной системы управления; организация финансирования инвестиционных проектов; консалтинговая поддержка подготовки и внедрения проектов. Предложенная программа направлена на стабилизацию, а в дальнейшем – на глубокое качественное изменение и развитие предприятий на основе реорганизации их бизнес-процессов.

Ключевые слова: жизнедеятельность региона, природная монополия, государственное управление, теплообеспечение региона, государственная программа, тарифы.

Kamenev S.V. Governance means of life support in the region. – Manuscript.

The Dissertation for the Degree of the Candidate of Sciences in Public Administration for the specialty 25.00.02 -- mechanisms of public administration. – Ivano-Frankivsk National Technical Oil and Gas University. – Ivano-Frankivsk, 2012.

The dissertation deals with peculiarities of the public authorities in implementing the tasks of life support in the region; interdependence mechanisms of state control of power system by reforming the sector on the basis of program-target management and implementation of anti-crisis strategy, approaches to tariff policy (taking into account in their investment component, determine the precise time framework to control the formation rate of expenditure).

Evidence-based approach to: identify the economic and social development priorities heat energy industry based on analysis of current state and identify current problems in its development and management, the formation of organizational and economic mechanism and the mechanism of legal regulation of the subject-subject relations in the market of goods and services in housing with the development of model public-private partnership.

A managerial model of stabilization of the heat energy sector in the region, providing optimum management decisions through its formalization in the form of information-analytical model of automated process control system of heat supply at the regional level. The model allows to model using six variables regulators, optimal activity of heat energy field, and operation of heating systems.

Key words: livelihoods in the region, a natural monopoly, public administration, Heating region, the state program, tariffs.